

[Stats- og udenrigsministeren.]

mod fremstilling af kernevåben. Det vestlige nedrustningsforslag, som sidste efterår med overvældende majoritet blev vedtaget i De Forenede Nationers plenarforsamling, tog netop sigte både på denne centrale side af problemet og på de andre aspekter i nedrustningsspørgsmålet, derunder også indstilling af atomforsøgene og begrænsning af de konventionelle styrker og rustninger, etablering af inspektionszoner og oprettelse af en international kontrolorganisation. Sovjetunionen afviste imidlertid dette nedrustningsforslag og har fastholdt sin vægring ved at deltage i arbejdet i De Forenede Nationers nedrustningskommission.

Yderligere har Sovjetunionen i slutningen af april i år afvist et resolutionsforslag, der fra amerikansk side blev fremsat i sikkerhedsrådet, og som indeholdt en genoplivelse af det tidligere forslag om en arktisk inspektionszone. Tanken om etablering af en sådan inspektionszone har, som man vil vide det, direkte relation til Danmark, idet vi har meddelt vort principielle samtykke til, at de dele af Grønland, som ligger nord for polarcirklen, inkluderes i et sådant forslag.

Selv om nedrustningsspørgsmålet derfor er kommet ind i et dødvande, har vi dog måske alligevel lov til at have et vist begrænset håb om, at en mere positiv udvikling kan være i sigte. Sovjetunionen er for nylig gået med til et amerikansk forslag om at inlede tekniske undersøgelser med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af et kontrol- og inspektionssystem, men det sovjetiske tilsagn gælder dog kun en forhandling om de tekniske forudsætninger for en kontrol med indstilling af atomforsøgene.

Det seneste, der er sket i spørgsmålet, er, at USA sidste lørdag foreslog Sovjetunionen, at eksperter fra Amerika, England, Frankrig og Sovjetunionen inden 3 uger skal mødes i Genève for at drøfte de tekniske muligheder for kontrol med standning af atomforsøgene.

I forbindelse med nedrustningsspørgsmålet vil jeg gøre nogle få bemærkninger om de tanker og planer, der er fremme om at gennemføre partielle nedrustningsforanstaltninger under en eller anden form i en centraleuropæisk zone. I den seneste tid

har dette punkt fået fornyet aktualitet ved det forslag, som den polske udenrigsminister Rapaacki har fremlagt om en atomfri zone i Centraleuropa. Også på dette felt følger de nordiske lande samme linje, således som det kom til udtryk i communiquéet fra udenrigsministermødet i Stockholm. Vi er enige i, at spørgsmålet om regionale nedrustningsforanstaltninger i en centraleuropæisk zone fortjener opmærksomhed som et udgangspunkt for overvejelser med hensyn til veje og midler til at nå fremskridt.

Der kan imidlertid rettes mange og vægtige indvendinger mod den polske plan. Disse indvendinger er kommet frem i de svar på forslaget, som USA og Storbritannien har afgivet. Planen forekommer således for begrænset i omfang til at formindske faren for en atomkrig og skaber ud fra et militært synspunkt ikke nogen forsvarlig basis for en sikkerhedszone i Europa. Den tager heller ikke hensyn til spørgsmålet om Tysklands genforening. Partielle løsninger af nedrustningsspørgsmålet, der medfører en afgørende tilsidesættelse af de sikkerhedsmæssige interesser, vil nok gøre mere skade end gavn, men med forbehold af denne karakter mener vi dog fra dansk side, at mulighederne for militære begrænsninger under kontrol i en centraleuropæisk zone med behørig hensyntagen til de politiske spørgsmål, som nu engang hører sammen hermed, fortsat har krav på opmærksomhed som et område, hvor konstruktive forslag måske kunne bane vejen for en ordning, der uden at sætte den vestlige verdens sikkerhed på spil kunne tjene til en afspænding i Centraleuropa.

Det spørgsmål, der nu gennem et par måneder har domineret den storpolitiske aktivitet i verden, er, hvorvidt der vil blive etableret et topmøde mellem øst og vest, og hvad vi kan vente af et sådant møde. Trods forskellige vanskeligheder er det forberedende diplomatiske arbejde i Moskva nu indledt. Der består dog stadig divergenser mellem parterne ikke bare med hensyn til sagernes realitet, men også for så vidt angår forberedelsernes karakter og omfang. Regeringen anser det for vigtigt, at et topmøde kommer i stand, men afgørende for mødets heldige udfald vil være den vilje, der er til stede hos parterne.